

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวธีรวิดี จำเดิม

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ. พลอยศรี โปราณานนท์	ประธานกรรมการ
ดร. ขวัญชีวัน บัวแดง	กรรมการ
ดร. ประสิทธิ์ ลิปรีชา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นในชุมชนเวียงกุมกามอันเนื่องมาจากการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านวัฒนธรรม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งภายในและภายนอกชุมชน วิธีการสังเกตการณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยมีขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือ ชุมชนเวียงกุมกามจำนวน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านเจดีย์เหลี่ยม หมู่ 2 บ้านป่าเปอะ และหมู่ 11 บ้านช้างค้ำ ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่หลักที่ได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเวียงกุมกามอย่างรวดเร็วและมีลักษณะการพัฒนาที่มาจากส่วนบน (รัฐบาล) ลงสู่ส่วนล่าง (ชุมชน) เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นชุมชนจึงขาดความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงเป็นด้านลบมากกว่าด้านบวก กล่าวคือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจพบว่าเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ชุมชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นแต่เกิดปัญหาความขัดแย้งด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึงและปัญหาที่

เกิดจากฤดูกาลท่องเที่ยว ผลกระทบด้านสังคม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว สร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่กลุ่มเยาวชน ช่วยเพิ่มบทบาทและสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชนเนื่องมาจากการร่วมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ในด้านลบจากปัญหาความขัดแย้งด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเสื่อมถอยลง เกิดปัญหาชุมชนกีดกันการถูกเวนคืนที่ดิน หรือในกรณีที่ถูกเวนคืนแล้วแต่ได้รับค่าชดเชยน้อยจึงไม่คุ้มค่า ชุมชนเกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยเพราะชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้เป็นชุมชนเปิดและมีบุคคลภายนอกเข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก ส่วนผลกระทบด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรและวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดศูนย์วัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ทางสังคม แต่เนื่องจากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงทำให้คนในชุมชนลดความศรัทธาและเข้าวัดน้อยลงเพราะเห็นว่าวัดเป็นแหล่งผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และจากการพัฒนาเวียงกุมกามให้เป็นเมืองประวัติศาสตร์ จึงเกิดการจัดกฎระเบียบและข้อบังคับในการใช้ที่ดินในชุมชน การท่องเที่ยวทำให้เกิดการนำโบราณสถานทางพุทธศาสนาไปใช้ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสม เช่น การจัดงานรื่นเริงภายในบริเวณโบราณสถานโดยบริษัท นำเที่ยวหรือการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว และในส่วนของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือช่วยในการสร้างความตระหนักในการดูแลอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกามและยังช่วยพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคให้แก่ชุมชน แต่การท่องเที่ยวก็ทำให้เกิดปัญหาหามลพิษทางเสียง ฝุ่น และปัญหาขยะ นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผนและการสนับสนุนอย่างไม่ต่อเนื่องของภาครัฐได้สร้างภาระด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชนอีกด้วย

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ ภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยรัฐมีบทบาทในฐานะเป็นที่พึ่งของชุมชนและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ความรู้ และพัฒนาในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน กระตุ้นให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและชุมชนควรร่วมมือร่วมใจในการสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

Independent Study Title The Impacts of Tourism on Wiang Kum Kam Community,
Amphoe Saraphi, Changwat Chiang Mai

Author Miss Theerawadee Chumderm

Degree M.A. (Tourism Industry Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Ploysri Porananond Chairperson

Dr. Kwanchewan Buadaeng Member

Dr. Prasit Leepreecha Member

ABSTRACT

This study aims to investigate the positive and negative impacts of the promotion and development of tourism on the Wiang Khumkam community. The investigation covers the following four areas--economic, social, cultural and environmental. It is a qualitative study using an in-depth interview with the informants both in and outside the community, observation as well as participant observation. The location studied, the historical tourist destination, includes Chedi-liam, Pa-pue, Chang-kum village in Tawangtan, Saraphi district, Chiang Mai.

It was found that the rapid and top-down promotion did not take account the readiness and participation of the community itself. Therefore, this attempt has produced rather adverse effects. Economically, the increase in employment and job opportunities has caused conflicts in the benefits from tourism and uneven income distribution. Socially, tourism has created tourism management knowledge and social space for the youth as well as enhanced the elders' roles and health as they participate in tourist activities. However, conflicting profit-seeking has deteriorated social relations among the members of the community. Many dread the possibility of land rights being revoked or having inadequate monetary compensation. People also feel insecure

from the influx of outsiders. Culturally, the promotion of tourism has spurred the conservation of local culture and resources providing cultural and social-learning centers. However, conflicting benefits have rather caused a decline in religious faith among the advocates because temples have become a means of profit-seeking. The tourist administration also prompts certain regulations on the use of land. This includes the misuse of Buddhist historical sites, for example, merry activities held in the premises and the tourists' misconducts themselves. Environmentally, tourism has raised an awareness in the conservation of historical sites as well as improved public facilities. However, it has resulted in noise and air pollution and garbage problems. The unplanned and discontinued support from the government has rather done more harm than good to the environment.

Therefore, it is recommended that the government should promote the tourist management by the community. The government should act as an advisor giving support in all aspects relevant to the needs of the community in order to strengthen tourist management and induce participation from the residents. The community itself should co-operate in developing community-based tourism so that sustainable tourism can be achieved in the long run.